

<http://www.denikreferendum.cz/clanek/12371-akce-chrlice-drabek-coby-slepy-s-mecem-v-tanci>

Robert Bartoš, 23.01.2012

Akce Chrlice – Drábek coby slepý s mečem v tanci?

Do dnešního dne nikdo neví, jaké je vlastně stanovisko ministerstva sociálních věcí k dalšímu osudu ústavu v Chrlicích. U vlády, která rází koncepci, podle níž musí vše fungovat jako soukromá firma, jsou obavy víc než na místě.

Chrlice – brněnská městská část s arcibiskupským záměčkem, který církev za první republiky věnovala spolku slepců s tím, že tento ústav bude navždy sloužit takto postiženým. Nyní se zdá, že této podmínce nebude vyhověno, přestože ani komunisté se na tom neodvážili nic změnit. Ministerstvo údajně demokratického státu zřejmě ano. Chystá totiž transformaci sociálních zařízení, v rámci níž se mají lidé s nejrůznějším postižením převést do soukromých bytů či domů v běžné zástavbě, aby tam žili jako lidé v běžném prostředí. K tomu bylo zřízeno takzvané Národní centrum podpory transformace. Ředitelka Křiváková, která poukazovala na nedemokratické, arogantní a diletantské praktiky tohoto centra, dále pak vyhazování peněz, nejasnou koncepci a vymývání mozků, byla 13. ledna 2012 bez jakýchkoli cavyků ministerským glejtem odvolána. A to i přestože postižení ve své petici uvádějí: „Nesouhlasíme s transformací... do zařízení jsme přišli dobrovolně, na základě vlastního uvážlivého rozhodnutí, protože jsme z mnoha závažných důvodů... už **nemohli žít ve svých rodinách, nebo samostatně**. Nesouhlasíme také proto, že po zrušení pobytových služeb nesmí dle dotačního pravidla EU sloužit zařízení k sociálním službám...“

Do dnešního dne nikdo neví, jaké je vlastně stanovisko ministerstva sociálních věcí k dalšímu osudu Chrlic. Jinými slovy tedy, jestli se ústav zruší kompletně anebo zůstane, jestli se vybuduje jiné ubytování, do něhož by přešla část klientů, kteří chtějí zůstat v ústavní péči a zbytek se „roztrousí“ po soukromých bytech nebo příbuzných. Něco z geneze případu:

V roce 2008 je zařízení zařazeno do „měkké“ transformace, což znamená pouze proškolení zaměstnanců. Potom 18.10. 2011 probíhá osmihodinové školení konzultační firmou, v rámci něhož je přítomným 10 zaměstnancům oznámeno, že „zaniknou všechny pobytové služby, že ústavy budou doslova rozsekány, budovy budou sloužit jiným účelům, ne sociálním službám,“ V ústavu vypukla panika. Po intervencích na ministerstvu sociálních věcí přicházejí zmatečné reakce úředníků o tom, že ústav je stále v „měkké“ transformaci, podruhé jde údajně jenom „o hru na transformaci“, a následně je 1.12.2012 sděleno ministerstvem, že zařízení vstupuje do pilotního projektu transformace. Na TV Nova uvedla tisková mluvčí MPSV, že se rušit zařízení nebude, že vše je nesmysl a poplašná zpráva. Oficiální stanovisko ministerstva k osudu Chrlic do dnešního dne chybí.

Všemi opuštění obyvatelé ústavu cítí neklid a únavu z toho, co bude. Jdou fámy, že pozemek je lukrativní, blízko golfového hřiště, nedaleko letiště, budova záměčku po rekonstrukci za stovky milionů korun. Jako dělané pro další řady privatizací po česku. Nejistota z budoucnosti zalézá pod kůži.

Pokud se k transformaci přistupuje uvážlivě, s přihlédnutím k možnostem a schopnostem postižených, nemusí mít proces, sponzorovaný 1,3 miliardami euro Evropskou unií vždy temnou tvář. Tak například ředitelka Zemková z ústavu v Hořicích vidí v transformaci

možnost, jak zlepšit bydlení pro postižené a zvýšit kapacity ve stávajícím zařízení. Z celkových 79 tělesně postižených se přihlásilo k přestěhování do nových domů celkem dvacet. Anna Šabatová považuje za přínos transformace zlepšení lidských práv. V některých případech možná. Ovšem formulace lidských práv tak, jak je vnímají v Národním centru, [přímo bere dech](#). Tak například v pořadu ČR6 z 22.12.11 vystupuje Jan Pfeiffer z „Výboru pro zabránění mučení Rady Evropy“. Že by u nás nějaký úředník EU zaregistroval v ústavech pro postižené mučicí praktiky z Velkých Losin? V tomtéž pořadu pan Lindenberg brojí proti nehoráznému porušování lidských práv tím, že klienti ústavu se musejí dostavovat v určitém hodině k jídlu.

V Chrlicích mají většinou jednolůžkové pokoje, k dispozici tělocvičnu s posilovnou, kapli, jídelny, multifunkční a společenský sál, muzikoterapii a dílny pro pracovní terapii. Klienti se učí sebeobsluhy a dalším praktickým činnostem, učí se pracovat s kompenzačními pomůckami včetně mobilů a počítačů, cvičí paměť, pracují v košíkářské, keramické a šicí dílně. Pěvecký sbor Naděje reprezentuje zařízení doma i ve světě. Uživatelé si vydávají svůj časopis Zornička v černotisku, v Brailu i ve zvukové podobě. Časopis distribuují v rámci celé republiky. Pravidelně navštěvují koncerty a další kulturní akce. S přispěním nadačního fondu Slunečnice jezdí na dovolenou na Vysočinu a do Chorvatska. Každoročně jsou v ústavu pořádány sportovní hry Chrlická žaba, soutěž ve zpěvu Chrlický slavík a společenský ples. Jsou pořádány módní přehlídky, výstavy, vernisáže. Všechny akce jsou otevřeny pro širokou veřejnost, účastní se jich nevidomí soutěžící, kteří žijí doma a pracují v oblastních SONS v rámci celé republiky, účastní se i soutěžící ze zahraničí. Velmi dobře spolupracují s občany městské části a přilehlého okolí. Tělocvičnu, společenský sál i kapli využívají společně klienti i chrlická veřejnost. Zařízení je otevřené, veřejnosti přístupné, je fakultním pracovištěm.

Nahradí jim všechno toto převedení do chráněného bydlení, soukromých bytů nebo případně k příbuzným? A zajistí případné rozbití kompaktního společenství a rozdělení po různých místech v okolí pocit sounáležitosti, bezpečí pro případ nouze?

K tomu si vyslechněme, co mi píše (!) jeden z obyvatel chrlického ústavu, hluchoslepý pan Klemra:

„Nemám možnost bydlet jinde, když pomínu sourozence, ale kdo by je chtěl obtěžovat?... Sice se rádi navzájem navštěvujeme, ale bydlení by jim bylo na obtíž, že? Tedy nemám jinou možnost než bydlet v existujícím ústavu a jsem tady spokojený, dokonce jsem se tady oženil a mám hluchoslepu - neslyšící ženu a jsme tady spokojení... Ona zastane něco v kuchyni, víte.“

Otázkou zůstává, jestli má ministerstvo promyšlenou koncepci, anebo se vše dělá jako tak často jenom hrc frc. Vynořují se pochybnosti, jestli vše nebude probíhat podle oblíbeného scénáře, vyčerpat peníze, poradenským firmám přihrát krásný job a po nás potopa. Zvážil někdo na ministerstvu, jestli individuální péče přijde levněji než kolektivní?

Nechme však promluvit odborníka na slovo vzatého, paní Pačesovou z Klubu přátel červenobílé hole, která pracuje v sociální sféře přes třicet let:

„V transformaci se neřeší vůbec ekonomická stránka. Lidi z ústavů umístím dejme tomu do bytů, ale co bude potom? Ufinancují to? Co bude pak, až dojdou peníze z EU? Většina lidí v Chrlicích má příspěvek druhého stupně 4000 korun a invalidní důchod dělá něco mezi 6-7 tisíci. Jak z toho chcete platit byt a ještě další existenční výdaje jako je třeba asistent, bez něhož se hluchoslepý neobejde? Navíc pokud chtějí pomůcky jako je pes nebo počítač, musejí

se na tom finančně podílet 1000 korunami na pomůcku. Neslyšícím není paradoxně například uznán nárok na počítač. V ústavu mají zajištěno, že jim musí z důchodu zůstat 15 % kapesného. To by u nového chráněného bydlení odpadlo. Mají zajištěnou dovolenou u moře, kam se bez ústavu nedostanou. Navíc řada z nich má přidružené psychické problémy jako je autismus nebo bipolární porucha. Tím pádem skončí na psychiatrii, kde se zrakově postiženými neumějí zacházet. Takhle skončila řada projektů EU. A nehledě na to, že pro hluchoslepé je každá změna nesmírně těžká věc."

V případě osamostatnění handicapovaných by jejich situace byla ještě tíživější o ten fakt, že od ledna nesmějí agentury zaměstnávat zdravotně postižené lidi a vysílat je na práci do jiných firem. Zakazuje jim to novela zákoníku práce. „Osamostatnit slepce je neobyčejně těžká věc, protože takoví lidé žijí v ústavu třeba 40 let a nevědí, co je například kontejner,“ říká Paní Vrtková ze Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých v Kyjově. „Pes je sice krásný, ale bez asistenta se neobejdou.“

Zůstane těm z obyvatel chrlického zámečku, kteří v něm chtějí setrvat, jejich domov?

U vlády, která si vepsala do erbu nesmyslnou koncepci, podle níž musí vše fungovat jako soukromá firma, veřejný sektor nevyjímaje, a která nedovede nic než škrtat, jsou obavy víc než na místě.

Doufejme, že se ke koncepci dozvíme více z vysílání Radiožurnálu v úterý 24.1. od 17 hod., kam bude pozván ministr Drábek.

<http://www.denikreferendum.cz/clanek/12365-ministr-drabek-bez-udani-duvodu-odvolal-reditelku-chrlickeho-ustavu>

Ministr Drábek bez udání důvodu odvolal ředitelku chrlického ústavu

23.01.2012

Ministrovi vadil odpor ředitelky k transformaci ústavu pro zrakově postižené, která podle ní jen maskuje záměr zařízení likvidovat. Za odvolanou ředitelkou stojí klienti, jejichž naděje se nyní upírají k iniciativě hejtmana Haška.

Ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek z TOP 09 odvolal ředitelku Ústavu sociální péče pro zrakově postižené v Brně–Chrlicích Danuši Křivákovou. Důvod odvolání jí nesdělil. Podle všeho ale ministerstvu vadil její odpor proti transformaci ústavu.

Deklarovanou ambicí transformačního procesu je maximální možné začlenění postižených do života ve společnosti. Podle Křivákové jde ale o nerealizovatelný plán, neboť mnozí klienti ústavu trpí kombinovaným postižením a bez péče se neobejdou.

„Ministr má právo odvolat ředitelku bez udání důvodu. Každopádně jsme o rušení ústavu nikdy neuvažovali. Zbytečně se tak nyní mezi lidmi šíří panika,“ uvedla pak pro Brněnský deník k odvolání ředitelky ústavu v Brně–Chrlicích mluvčí ministerstva práce a sociálních věcí Viktorie Plívová.

Postižení z ústavu ale souhlasí s ředitelkou. Většina z nich se navíc v případě zrušení ústavu nemá kam vrátit, mnozí o to přesouvat se někam jinam především nestojí. Zařízení považují za svůj domov.

„Matka – alkoholička – mne sexuálně zneužívala. Pokud ministerstvo práce a sociálních věcí ústav skutečně zruší, skočím z mostu. Tady mám konečně domov a jinde nechci žít,“ uvedl pro Deník Referendum šestadvacetiletý nevidomý klient s tím, že nechápe, jak mohou úředníci zrušit ústav prakticky od stolu, aniž by se zajímali o osudy jeho klientů na místě.

„30. prosince 2011 pak do zařízení přijel náměstek ministra Drábka David Kafka. Setkal se pouze s tříčlenným petičním výborem, s ostatními klienty se nechtěl setkat, nechtěl si prohlédnout zařízení, které navštívil poprvé. Zařízení mu připadalo zbytečně velké, přitom jsme nejmenší zařízení ze všech ústavů, které ministerstvo zřizuje,“ poukázala v rozhovoru pro DR na nepromyšlenost kroků ministerstva odvolaná ředitelka Danuše Křiváková.

Danuše Křiváková v rozhovoru pro Deník Referendum označila přístup Drábka Národního centra podpory transformace sociálních služeb za demagogii a fašistickou propagandu, jeho návrhy za neracionální, prosazované bez diskuse a bez přihlídnutí k potřebám i přáním těch, kterých se jejich rozhodování týká.

Do kauzy se vložil jihomoravský hejtman Michal Hašek, který ústav navštívil minulý týden ve středu. „Chrlický ústav jsem navštívil minulou středu a zajímal jsem se o aktuální situaci a samozřejmě hlavně o budoucnost zařízení, které funguje desítky let a před současným ministrem práce a sociálních věcí přežilo i nacistický a komunistický režim,“ uvedl Hašek v

rozhovoru pro Deník Referendum.

První místopředseda ČSSD dle svých slov diskutoval taktéž s klienty ústavu.

„Závěry návštěvy jsou následující: hned tento týden budu interpelovat ministra Drábka jednak k budoucnosti ústavu a jeho klientů a jednak k odvolání paní ředitelky Křivákové z funkce. Současně začnu s resortem práce a sociálních věcí jednat o možnosti předání zřizovatelské funkce chrlického ústavu z ministerstva práce a sociálních věcí na Jihomoravský kraj. Samozřejmě po projednání tohoto záměru příslušnými krajskými orgány," doplnil Hašek.

V iniciativě jihomoravského hejtmana a prvního místopředsedy ČSSD tak v současnosti spočívá největší naděje pro klienty ústavu. To v rozhovoru pro Deník Referendum potvrdila i exředitelka ústavu Danuše Křiváková: „Hašek přislíbil, že kromě interpelace na ministra Drábka bude usilovat o převzetí zřizovatelské funkce, což by znamenalo záchranu zařízení," uvedla.

Klienti ústavu hodlají záměrům ministerstva vzdorovat i sami. Pod petici shromáždili už přes šest tisíc podpisů. Foto Deník Referendum

<http://www.denikreferendum.cz/clanek/12375-danuse-krivakova-navrh-transformace-socialnich-sluzeb-je-treba-zbavit-demagogie>

Danuše Křivánková: Návrh transformace sociálních služeb je třeba zbavit demagogie

Vratislav Dostál, 23.01.2012

Danuše Křivánková byla sice odvolána z pozice ředitelky chrlického ústavu pro zrakově postižené, jedinečného zařízení v celé České republice, ale zápas o zájmy klientů zařízení nevzdává.

Naposledy jsem s vámi mluvil těsně před vánocemi. Tvrdila jste, že vašemu ústavu hrozí faktická likvidace. Jak pokračuje vaše komunikace s ministerstvem práce a sociálních věcí a kam se celková situace a vyhlídka ústavu posunuly?

Komunikace s ministerstvem se od vánoc nijak zvlášť neposunula, nicméně události nabraly spád. Těsně před Štědrým dnem si ministerští úředníci vyžádali na stůl hodnocení mé práce v transformaci od pracovníka Národního centra podpory transformace sociálních služeb, který je k nám do zařízení přidělen.

Tím je v ústavu Pavel Akrman, bývalý bachař a zaměstnanec Armády spásy, člověk křesťanský založený. Předpokládám, že už v tuto chvíli bylo o mém setrvání ve funkci rozhodnuto. S panem Akrmanem jsme vedli opakovaně diskuse s tím, že jsem nebyla ochotna přijímat dogmata Národního centra bezvýhradně.

30. prosince 2011 pak do zařízení přijel náměstek ministra Drábka David Kafka. Setkal se pouze s tříčlenným petičním výborem, s ostatními klienty se nechtěl setkat, nechtěl si prohlédnout zařízení, které navštívil poprvé. Zařízení mu připadalo zbytečně velké, přitom jsme nejmenší zařízení ze všech ústavů, které ministerstvo zřizuje.

Klienti, kteří byli členy petičního výboru, si připadali jako u výslechu, pan náměstek chtěl totiž vědět, kdo stojí za peticí. Poté debatoval se mnou. I náš rozhovor byl neplodný, pan náměstek se mi snažil podsouvat souhlas s tvrzením, že se jedná o krádež za bílého dne. Potvrdila jsem, že souhlasím s cílem petice klientů, tedy s vyjmutím z procesu transformace, protože tyto handicapovaní lidé nemohou žít samostatně v běžném životě.

Na otázku, zda jsem ochotna být aktivní v procesu transformace jsem odvětila, že ano, pokud bude transformace racionální, zbaví se demagogie a fašistické propagandy Národního centra, pokud bude vedena diskuse a pokud se přihlédně k potřebám i přáním těch, kterých se týká.

Třináctého ledna jsem pak byla panem Kafkou odvolána bez udání důvodu. Při své druhé návštěvě se po mém odvolání setkal s jedenáctičlenným výborem uživatelů a vyslechl si jejich podněty a kritiku. Klientům přitom vůbec nesdělil cíl své druhé návštěvy v Chrlicích.

Pouze opět tvrdil, že zařízení se rušit nebude, a současně, že klienti budou jen využívat jiné služby, než pobytové a bude jim je poskytovat spousta krajských, městských a jiných institucí. Pak jim také přislíbil písemné vyjádření. Vyhlídka ústavu se neposunuly.

Když mluvíte o „demagogii a fašistické propagandě Národního centra podpory

transformace sociálních služeb", co tím máte na mysli?

Těch příkladů bych mohla uvést více. Nicméně fašistoidní je například motto, které uvádělo jednu z přednášek lektora z Národního centra. To motto znělo: „Zámky patří turistům a smrt ústavům.“ Základní je, že ve všem se rozhoduje bez ohledu na klienty, bez zjištění jejich reálných potřeb.

Mimochodem to byla právě tato přednáška, která rozpoutala mezi zaměstnanci odpor proti transformaci. Od této přednášky tu všichni získali pocit, že ústavy nebudou po transformaci sloužit sociálním účelům, nýbrž naopak, že budou rozdraceny. A to bez toho, aby se NC zajímalo o názory dotčených lidí či s nimi dokonce přistoupilo k diskusi.

V prosinci jste se pozastavovala nad tím, že ministerstvo práce a sociálních věcí rozhodlo ve věci transformace vašeho zařízení tzv. „o nás a bez nás“. Byl se tu kromě náměstka Kafky už někdo z ministerstva podívat? A jak hodnotil negativní stanoviska klientů k transformaci ústavu?

Tyto dvě návštěvy pana náměstka Kafky byly ze strany ministerstva jediné. Není mi známo, jak ministerstvo hodnotí negativní stanovisko klientů k procesu transformace.

A nebyl tu ani nikdo z poslanců, senátorů, krajských či brněnských zastupitelů? Situace ústavu je přece jen alarmující...

Máte pravdu. Je třeba s povděkem říct, že náš ústav navštívil brněnský poslanec Roman Sklenák z ČSSD. V problematice se skvěle orientoval, setkal se s klienty a navrhl jejich slyšení v parlamentním výboru pro sociální politiku. V minulém týdnu tu pak byl i jihomoravský hejtman Michal Hašek.

Klienti ústavu jsou současně sami aktivní. V úterý 24. ledna proběhne v Praze v přímém přenosu Českého rozhlasu Radiožurnálu beseda ministra práce Jaromíra Drábka s ředitelem Národního centra panem Sveřepou na téma transformace.

Tři naši klienti budou v hledišti přítomni a doufají, že budou moci sdělit svůj názor na transformaci, který v plánovaném fóru příznivců bude jistě ojedinělý a osamocený.

Jak vám bylo vlastně zdůvodněno propuštění z funkce ředitelky ústavu?

Důvod odvolání mi sdělen nebyl. Náměstek tvrdil, že je mu to líto a že je to škoda vzhledem k mé práci. Mimochodem: v prosinci jsem za dobrou práci obdržela odměnu.

A jak na vaše propuštění reagovali klienti ústavu?

Klienti zprávu o odvolání nesli v počátku velmi těžce. Sdělila jsem jim ji hned po odjezdu pana náměstka ze zařízení. I když jsem je hned od počátku celé petiční akce na tuto možnost připravovala, zaskočilo je to. Nicméně jsem uklidňovala jak klienty, tak i zaměstnance.

Kolik signatářů vlastně k dnešnímu dni podepsalo petici klientů ústavu?

Máme už 6 100 podpisů.

V prosinci jste hovořila o tom, že plánujete založit občanské sdružení, které bude hájit práva klientů ústavu. Jak jste postoupila v tomto plánu?

Předpokládám, že v pondělí 23. ledna nám přijde z ministerstva vnitra registrace občanského sdružení Chrlický zámek nevidomým. V tomtéž týdnu proběhne shromáždění členů a volba výboru.

Počítáme s tím, že členy sdružení vedle klientů a zaměstnanců budou veřejné osobnosti, celebrity a především příbuzní našich klientů. Občanské sdružení pak předloží jako první úkol k posouzení panu ombudsmanovi některé písemnosti Národního centra podpory transformace sociálních služeb.

Pokud nakonec transformace ústavu proběhne podle původního plánu Drábkova resortu, co si myslíte, že bude s jeho klienty?

Pokud by plánovaný proces proběhl, znamenalo by to pro většinu klientů přesun do jiných pobytových zařízení, domovů důchodců a jiných ústavů. Pravděpodobně by ale většina z nich skončila v psychiatrických léčebnách, odkud k nám přitom značná část klientů přišla.

Drtivá většina klientů by totiž samostatný život v nájemních, případně chráněných bytech nezvládla. Znamenalo by to pro ně přinejmenším sociální izolaci.

Uvedu příklad: Před pěti lety k nám nastoupil klient s amputovanou nohou, nevidomý, s dalšími psychickými problémy. Přišel ze severních Čech, byl bezdomovec v ohrožení života, v jeho případě selhala péče charit a jiných nestátních organizací. Přijetí k nám mu vyřizovaly zaměstnankyně z ministerstva.

A považte, nyní tytéž zaměstnankyně řídí transformaci. A dle vyhodnocení dotazníků NC, který zkoumá míru soběstačnosti handicapovaných, vyšlo tomuto klientovi, že mu stačí střední míra podpory; že je schopen žít sám.

Věříte, že lze celý proces transformace ještě zvrátit?

Věřím ve vítězství zdravého rozumu nejenom já, ale i klienti. Jak jsem se už zmínila, do naší kauzy se minulý týden vložil s velkou razancí i poslanec a hejtman našeho kraje Michal Hašek. Setkal se s klienty, trpělivě je vyslechl a nastínil možná řešení.

Hašek přislíbil, že kromě interpelace na ministra Drábka bude usilovat o převzetí zřizovatelské funkce, což by znamenalo záchranu zařízení.

„Drtivá většina klientů by totiž samostatný život v nájemních, případně chráněných bytech nezvládla. Znamenalo by to pro ně přinejmenším sociální izolaci.“ Foto Deník Referendum